

Permanente huisvesting Internationaal Strafhof (ICC), Den Haag

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en
de aanvulling daarop**

18 november 2009 / rapportnummer 2104-63

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Permanente
huisvesting Internationaal Strafhof (ICC), Den Haag en de aanvulling
daarop**

Het ministerie van Buitenlandse Zaken is voornemens om permanente huisvesting te realiseren voor het Internationale Strafhof (International Criminal Court, ICC) op het terrein van de Alexanderkazerne in Den Haag. Hiervoor wordt een bestemmingsplan opgesteld waarvoor de gemeenteraad van Den Haag bevoegd gezag is. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

ISBN: 978-90-421-2770-8

1. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

Het ministerie van Buitenlandse Zaken is voornemens om permanente huisvesting te realiseren voor het Internationale Strafhof (ICC¹) op het terrein van de Alexanderkazerne in Den Haag. Hiervoor wordt een bestemmingsplan opgesteld waarvoor de gemeenteraad van Den Haag bevoegd gezag is. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.²

Het MER geeft op hoofdlijnen de te verwachten milieugevolgen weer. De onderbouwing in het MER van de gevolgen van extra verkeer en de gevolgen op het Natura 2000-gebied vond de Commissie te summier.³ Op 21 september 2009 heeft de Commissie een aanvulling op het MER ontvangen die een nadere onderbouwing geeft voor deze aspecten.

De Commissie is van oordeel dat de **essentiële informatie in het MER en de aanvulling daarop aanwezig** is om het milieubelang een volwaardige rol te geven bij de besluitvorming over het bestemmingsplan.

In het volgende hoofdstuk wordt het oordeel nader toegelicht en worden aanbevelingen gedaan voor de besluitvorming.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL EN AANBEVELINGEN

2.1 Verkeer

MER

Om een goede vergelijking te kunnen maken van de verandering van de verkeersdrukke als gevolg van de vestiging van het ICC is een goed inzicht nodig in zowel de huidige als de toekomstige verkeerssituatie. Het MER geeft wel verschillende berekeningen over de toekomstige situatie, maar het is de Commissie niet duidelijk wat de huidige verkeersaantrekkende werking is en hoe groot de toename is.

Aanvulling

In de aanvulling wordt aangegeven wat de huidige en de toekomstige verkeerssituatie met het ICC is. Daarmee wordt duidelijk dat er geen verkeerskundige problemen te verwachten zijn.

■ De Commissie adviseert om bij de besluitvorming expliciet aan te geven wat de extra zelfstandig verkeersaantrekkende werking van het ICC is ten opzichte van die van de huidige situatie.

¹ ICC = International Criminal Court.

² Zie bijlage 1 voor nadere projectgegevens.

³ In een overleg op 21 juli 2009 zijn vragen en opmerkingen van de Commissie besproken met de gemeente Den Haag. Naar aanleiding van dit gesprek heeft de gemeente Den Haag besloten een aanvulling op te stellen en is de Commissie gevraagd de advisering over het MER uit te stellen.

MER

Het plangebied grenst direct aan een Natura 2000-gebied en op enige afstand ligt een Beschermd Natuurmonument. Globaal wordt een overzicht gegeven van de bestaande natuurwaarden. De Commissie verwacht ook geen ernstige gevolgen maar volgens de Commissie is nog niet voldoende aangetoond welke gevolgen op Natura 2000, het Natuurmonument en op door de Flora- en faunawet beschermde soorten precies te verwachten zijn.

Ondergronds bouwen en grondwater

Het wordt mogelijk om tot maximaal 9m diep te bouwen (MER blz 23). Grondwateronttrekking kan gevolgen hebben op archeologie en natuur (MER blz 110). De gevolgen van ondergronds bouwen zijn onderzocht in het geohydrologisch onderzoek. De berekende grondwaterstandsveranderingen zijn echter (in het rapport) alleen beoordeeld in relatie tot de drinkwaterproductie. Sommige soorten en habitattypen (Nauwe korfslak, Rugstreepad, vochtige duinvalleien en sommige typen duinbos) zijn gevoelig voor verdroging. Het MER onderbouwt onvoldoende of de verandering van grondwaterstromen gevolgen kan hebben op deze soorten en habitattypen.

Verstoring door licht en geluid

De Meervleermuis is aangetroffen in het plangebied en is gevoelig voor verlichting en verstoring door geluid en mensen. Omdat nog niet bekend is wat de toekomstige verlichting zal zijn is het effect van verlichting in het MER neutraal beoordeeld.

Het MER is niet consistent in de beoordeling van verstoring door geluid. Geluid en trillingen (tijdens de bouw) worden in het MER bij natuur als neutraal beoordeeld, terwijl het in hoofdstuk 8 als licht negatief wordt beoordeeld. Het MER moet volgens de Commissie aangeven wat de maximaal te verwachten effecten van geluid en licht zijn voor de natuurwaarden, zowel tijdens de bouwfase als tijdens de gebruikfase.

Beschermd Natuurmonument

De beoordeling in relatie tot het Beschermd Natuurmonument kent andere aspecten dan de beoordeling van soorten en habitattypen waarvoor instandhoudingsdoelstelling zijn opgesteld. Hierbij zijn aspecten als natuurwetenschappelijke waarde en natuurschoon van belang. Aantasting van natuurschoon kan ook plaatsvinden als gevolg van visuele verstoring. Specifiek zou in het MER de invloed van de geplande hoge bebouwing tot 40m duidelijk moeten worden gemaakt.

Conclusie

Het is de Commissie niet duidelijk welke conclusie in de Voortoets wordt getrokken over de gevolgen op het Natura 2000-gebied. De conclusie in de Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 moet gebaseerd zijn op de cumulatieve gevolgen van extra geluid, grondwaterstandveranderingen en licht op het oppervlak en de kwaliteit van habitats of soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden.

Aanvulling

Beschrijving bestaande natuurwaarden

In de aanvulling is de beschrijving van bestaande natuurwaarden uitgebreid. Hierdoor kan optreden van eventuele effecten beter worden beoordeeld.

Ondergronds bouwen en grondwater

De aanvulling geeft aan dat er enkele grondwaterafhankelijke poelen zijn in de omgeving van het plangebied. De aanvulling maakt ook duidelijk dat daar geen effecten op te verwachten zijn.

Verstoring door licht en geluid

De aanvulling geeft aan dat de populatie Meervleermuizen groter is dan in het MER verondersteld. Geconcludeerd wordt in §3.5.2 dat de effecten van verlichting gering zijn en de instandhoudingsdoelstellingen niet worden geschaad.

- De Commissie adviseert in het ontwerp voor het ICC en bij de aanleg daarvan de verlichting waar mogelijk te beperken om verstoring door verlichting te voorkomen.

Voor geluid geeft de aanvulling de geluidcontouren tijdens de aanleg en het gebruik. Ook geeft de aanvulling een verklaring voor de te verwachte gevolgen.

Beschermde Natuurmonument

De aanvulling geeft duidelijke kaartjes en visualisaties van landschappelijke veranderingen. Daarmee is duidelijk wat het te verwachten effect op het natuurschoon is.

Conclusie

De aanvulling geeft duidelijk aan dat de gevolgen op soorten en habitattypen waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld zeer gering tot verwaarloosbaar zijn, zodat geen van deze instandhoudingsdoelstellingen wordt geschaad.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemer: de minister van Buitenlandse Zaken

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van Den Haag

Besluit: vaststelling bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: vrijwillige m.e.r.

Activiteit: bouw en gebruik van het Internationale Strafhof (International Criminal Court)

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in "De Posthoorn": 21 mei 2008

advies aanvraag: 8 mei 2008

ter inzage legging: 19 mei 2008 tot en met 27 juni 2008

richtlijnenadvies uitgebracht: 25 augustus 2008

richtlijnen vastgesteld: 19 november 2008

kennisgeving MER in de Staatscourant van 27 mei 2009

ter inzage legging MER: 27 mei tot en met 8 juli 2009

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 29 mei 2009

aanvulling op het MER: 28 augustus 2009

toetsingsadvies MER en de aanvulling daarop uitgebracht: 18 november 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. B. Beerlage (secretaris)

ir. J.A.M. van Dijk

L. Th. de Leu

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

drs. C.T.M. Vertegaal

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het MER. Zij gaat daarbij uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER (zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer) en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- MER permanente huisvesting Internationaal Strafhof (ICC), Tauw, 27 maart 2009;
- Samenvatting MER permanente huisvesting Internationaal Strafhof (ICC), Tauw 29 april 2009;
- Notitie Risicoberekening gastransportleiding W-514-16-KR-017 t/m 025, N.V. Nederlandse Gasunie, 27 februari 2009;
- Rapport Flora- en faunaonderzoek terrein Alexanderkazerne Den Haag, De Groene Ruimte B.V., 18 november 2005;
- Soortgericht onderzoek, Alexander Kazerne te Den Haag. Vleermuizen, rugstreeppadden, broedvogels, vaatplanten en zandhagedissen, Tauw, 9 oktober 2008;
- Geohydrologisch onderzoek ten behoeve van herziening bestemmingsplan Noordelijke Randweg rond het terrein van de huidige Alexanderkazerne, Royal Haskoning, 19 februari 2007;
- Rapport Plangebied Alexanderkazerne Gemeente Den Haag. Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (kartering), RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006;
- Aanvullende informatie MER permanente huisvesting Internationaal Strafhof, Tauw, 21 september 2009.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Wijkvereniging Benoordenhout, Den Haag
2. Brandweer Haaglanden, Den Haag
3. Dunea Duin & Water, Den Haag
4. E.P. Hovinga, Den Haag
5. T. van Kroon en R. van Kroon, Den Haag
6. College van burgemeester en wethouders van de gemeente Leidschendam-Voorburg, Voorburg
7. College van burgemeester en wethouders van de gemeente Westland, Naaldwijk
8. Provincie Zuid-Holland, afdeling milieu, Den Haag
9. Gemeente Wassenaar, afdeling Beleid, Wassenaar